

Motion om ett stabilt skolval i grundskolan

Motion av Jan Jönsson (L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Jan Jönsson (L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås att staden utreder förutsättningarna för ett begränsande av antal skolbyten på grundskolan, med inspiration från Uppsala kommuns modell.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret bedömer att skolbyten i staden redan har begränsats genom införandet av skolbytesperioder utöver skolvalsperioden. För att säkerställa elevers rätt till en skola nära hemmet i enlighet med skollagen anser stadsledningskontoret att det även fortsättningsvis behöver finnas undantag för elever som flyttar till Stockholm eller flyttar långt inom staden.

Utbildningsnämnden anser att skolbyten i staden redan har begränsats genom införandet av skolbytesperioder utöver skolvalsperioden. Nämnden anser dock att det måste finnas undantag för elever som flyttar in till kommunen eller flyttar långt inom kommunen som kan komma att behöva göra ett skolbyte mellan skolbytesperioderna.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag delar uppfattningen att det är ett problem att skolbyten under terminer ibland görs för lättvindigt. Det är en utmaning för de enskilda skolorna som behöver ha tydliga planeringsförutsättningar och en vetskap om vilka intäkter skolan kommer få under

terminen. Men det är också ett problem då vi vet att en sammanhållen skolgång är positivt för elevernas möjlighet att lära sig och nå kunskapsmålen.

Som utbildningsnämnden lyfter i sitt remissvar saknas det däremot idag lagstöd för att begränsa skolbyten till terminsstart. Frågan bör därför snarare riktas till regeringen.

Bilaga

Motion om ett stabilt skolval i grundskolan, dnr KS 2025/637-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andréa Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföra.

Vi menar att skolbyten under pågående termin skapar osäkerhet för skolor, elever och personal. Det försvårar planering, kontinuitet och trygghet för eleverna. Precis som i vår motion vill vi slå fast att huvudregeln ska vara att man går i den skola man anmält sig till under hela läsåret, med uttalade undantag för familjeflytt, allvarliga skäl eller andra omständigheter där bytet är motiverat och beslut fattas av rektor eller elevhälsa. Vi vill uppdra åt utbildningsförvaltningen att utreda hur vi i Stockholm kan införa ett mer stabilt skolval i grundskolan: med definierade bytestillfällen, klara undantagsregler och samtidigt skydd för vårdnadshavares valfrihet.

Föredragande borgarråd framför att det inte finns stöd i lagstiftningen för att helt förhindra skolbyten under läsåret. Här ser vi anledning för kommunen att utreda frågan vidare. Det är rimligt att anta att ett tydligare regelverk, med fasta bytestillfällen, stärker både skolornas förutsättningar och elevernas trygghet. Det kan finnas anledning att utmana lagen i denna viktiga fråga.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 15 april 2026

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) och Jan Jönsson (L) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Jan Jönsson (L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen framförs att skolbytena måste koncentreras till terminsstarten då verksamheten blir svår att planera om en rektor inte vet vilka elever den har. I Uppsala kommun har man i grundskolan kommit fram till en överenskommelse mellan kommunala eller fristående skolor om hur detta ska gå till.

I motionen föreslås därför att staden utreder förutsättningarna för ett begränsande av antal skolbyten på grundskolan, med inspiration från Uppsala kommuns modell.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad har sedan hösten 2024 fyra centralt hanterade skolbytesperioder i likhet med Uppsala kommun. Detta ger en ökad transparens och rättssäker myndighetsutövning samt verkar för vårdnadshavares valfrihet vad gäller skolplacering.

Det finns idag inget lagstöd för att begränsa vårdnadshavares rätt att önska skola till endast vid läsårsstart eller terminsstart. Skolinspektionen konstaterar att det saknas stöd i skolförfattningarna för en kommun att begränsa vårdnadshavares rätt att välja skola åt sina barn till en viss period av läsåret. Ett sådant förfarande kan inte anses förenligt med bestämmelserna om vårdnadshavarnas rättigheter och skyldigheter enligt föräldrabalken samt det fria skolvalet enligt 10 kap 30 § skollagen (dnr 2019:666, 2019:2094).

Mellan skolbytesperioderna kan inflyttande elever samt elever som flyttar långt inom staden ansöka om byte via blankett för att säkerställa en skolplacering i enlighet med skolplikt samt rättighet att få en skola nära hemmet. Elever som önskar byta från en fristående skolenhet hänvisas i första hand till kommande skolbytesperiod, men kan ansöka om byte utanför skolbytesperioden då kommunen har ett hemkommunansvar.

Även i Uppsala kommun kan en elev på grund av sina omständigheter göra ett akut byte som föregås av ett dokumenterat och på objektiva grunder taget beslut.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2025 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen har sedan hösten 2024 fyra centralt hanterade skolbytesperioder i likhet med Uppsala kommun. Detta ger en ökad transparens och rättssäker myndighetsutövning samt verkar för vårdnadshavares valfrihet vad gäller skolplacering. Förvaltningen får även en överblick över antal ansökningar och antal skolbyten som görs. Utbildningsförvaltningen arbetar aktivt för att nå målet att alla önskemål om skolplacering ska ske på ett objektivt, rättssäkert och likvärdigt sätt i staden.

Det finns idag inget lagstöd för att begränsa vårdnadshavares rätt att önska skola till endast vid läsårsstart eller terminsstart. Skolinspektionen konstaterar att det saknas stöd i skolförfattningarna för en kommun att begränsa vårdnadshavares rätt att välja skola åt sina barn till en viss period av läsåret. Ett sådant förfarande kan inte anses förenligt med bestämmelserna om vårdnadshavarnas rättigheter och skyldigheter enligt föräldrabalken samt det fria skolvalet enligt 10 kap 30 § skollagen (dnr 2019:666, 2019:2094).

Vårdnadshavare hänvisas till centrala skolbytesperioder för att önska byte vilket redan i det nuvarande implementerade systemet innebär en begränsning av det antal elever som önskar byte då vårdnadshavare måste invänta en skolbytesperiod och inte kan byta skola från en dag till en annan. Det har också visat sig att det är endast ett mindre antal elever som ansöker och erhåller en ny skolplacering i en skolbytesperiod sedan införandet hösten 2024, vilket ger en indikation om att skolbytesperioderna inte uppmuntrar till skolbyten i en väsentlig grad.

Mellan skolbytesperioderna kan inflyttande elever samt elever som flyttar långt inom kommunen ansöka om byte via blankett för att säkerställa en skolplacering i enlighet med skolplikt samt rättighet att få en skola nära hemmet. Elever som önskar byta från en fristående skolenhet hänvisas i första hand till kommande skolbytesperiod men kan på liknande sätt också ansöka om byte utanför skolbytesperioden då kommunen har ett hemkommunansvar. Då värnas också möjligheten till en snabbare process till en skolplacering vid en skolenhet med hög grad av tillgängliga platser.

Även i Uppsala kommun kan en elev på grund av sina omständigheter göra ett ”akut byte” som föregås av ett dokumenterat och på objektiva grunder taget beslut.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L)

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att bifalla motionen.
3. Att därutöver anföra.

Vi menar att skolbyten under pågående termin skapar osäkerhet för skolor, elever och personal. Det försvårar planering, kontinuitet och trygghet för eleverna. Precis som i vår motion vill vi slå fast att huvudregeln ska vara att man går i den skola man anmält sig till under hela läsåret, med uttalade undantag för familjeflytt, allvarliga skäl eller andra omständigheter där bytet är motiverat och beslut fattas av rektor eller elevhälsa.

Vi vill uppdraga åt utbildningsförvaltningen att utreda hur vi i Stockholm kan införa ett mer stabilt skolval i grundskolan: med definierade bytestillfällen, klara undantagsregler och samtidigt skydd för vårdnadshavares valfrihet.

Förvaltningen framhåller att Stockholm redan har infört centrala skolbytesperioder för att begränsa spontanbyten och att det inte finns stöd i lagstiftningen för att helt förhindra skolbyten under läsåret. Här ser vi anledning för kommunen att utreda frågan vidare. Det är rimligt att anta att ett tydligare regelverk, med fasta bytestillfällen, stärker både skolornas förutsättningar och elevernas trygghet. Det kan finnas anledning att utmana lagen i denna viktiga fråga.